

Fakulta humanitních studií UK,
obor Historická sociologie

Posudek oponenta na práci

Mgr. Michaely Malé s názvem: Proměna životního stylu české mládeže po roce 1989.

Autorka si zvolila téma rozhodně aktuální a vhodné. Životní styl představuje jedno z velkých témat současné světové sociologie. Zdá se mi navíc, že zatímco v osmdesátých a devadesátých letech životní styl mládeže přitahoval velkou pozornost akademické sociologie u nás (byť třeba v osmdesátých letech ideologicky ovlivněnou), v současnosti je zkoumání v této oblasti omezenější a produkují se spíše čistě empiricky zaměřené popisné studie (autorka na řadu z nich odkazuje) bez snahy ukotvit výzkum více teoreticky či využívat náročnější metody analýzy. To znamená, že je zde velký prostor k zaplnění.

Práci považuji za vydařenou, zejména v její empirické části. Je zřejmé, že autorka se seznámila s velkým množstvím provedených výzkumů, dokázala jejich závěry využít pro vlastní práci (zejména v úvodních kapitolách přinášejících vymezení generací X, Y a Z. Především pak dokázala z těchto výzkumů zvolit takové, které je možné efektivně využít pro vlastní analýzu životního stylu ve svou časových obdobích. Bohužel nebylo možné kvůli nedostupnosti současných dat o životním stylu mládeže analýzu „dotáhnout“ až do současnosti.

K teoretické části mám jednu výhradu. Autorka odkazuje především na české autory, dokonce na straně 8 hodnocené práce cituje Saka, který říká „protože se jedná o publikaci o české mládeži a ne o mládeži obecně, využití zahraničních pramenů bylo možné jen v omezené míře.“ Využití české literatury je jistě potřebné, ale nemyslím, že by mělo dominovat, význam českých autorů je nepochybně v tom, že poskytují empirická data, z hlediska teorie jejich práce příliš obsažné nejsou.

Vysoko hodnotím autorčinu práci s daty, ta je velmi důkladná, s korektním využitím vícerozměrných metod analýzy dat (faktorové analýzy a regresní analýzy). Závěry dílčí i celkové jsou formulovány dobře, autorka se příliš nenechává unést „pouhou“ statistickou významností a argumentuje věcně. Závěry se vztahují k výchozím hypotézám práce.

Nálezy autorky, zejména ty, které se vztahují ke vztahu sociální stratifikace a životního stylu jsou rozhodně zajímavé a netriviální. Škoda, že nejsou zasazeny do nějakého teoretického rámce.

V závěrečné části mě zaujala jedna věta: „Hodnoty mládeže nejsou z hlediska vertikální pozice v sociální struktuře **ještě** zřetelně vykrytalizované“ (strana 81 posuzované práce, zvýraznění Vávra). Zdá se mi, že autorka zde předpokládá, že životní styl v ČR směřuje k silnější rozrůzněnosti na základě sociální stratifikace rodičů. Na obhajobě navrhuji diskutovat právě to, zda lze říci, že životní styl směřuje k silnější diferenciaci vysvětlitelné vertikální diferenciací a zda můžeme odhadovat (na základě čeho?) jak bude vypadat tento vztah mezi životním stylem a sociální nerovností v budoucnu.

Jako celkovou známku před obhajobou navrhuji jedna až dvě s tím, že podle mého názoru by bylo možné hodnotit známku jedna po přesvědčivé obhajobě.

Praha 7.6.2017

Martin Vávra